

Sinkó Ervin:

Jó beszélgetés

AMIBEN HISZEL...

Amiben hiszel, akit szeretsz s ami vagy: mindig veszélyben van.

Amiben hiszel, akit szeretsz s ami vagy, azt mindig újra meg kell mentened lomha lankadástól, bánattól, kérdések buja folyondárától: magadtól.

Jól kell beszélgetni. Jól beszélgetve — akár baráttal, akár ellenséggel — magammal is beszélgetek, sokszemélyű magammal.

Én is és az is, aki hozzám szól, nemcsak egymással váltunk szót, ha jól beszélgetünk. Szót váltva, én is és az is, aki hozzám szól, mindegyikünk a maga sokszemélyű külön sokaságával kerül szembe.

Tudom igenjeimet és tudom, mire mondok nemet.

Az igen és a nem megharcolt harcok utolsó szava. Igen és nem mögött mindig csatatér rejlik sebesült s megölt áldozatainkkal.

Az igen és a nem egyszerű. Ám semmi se oly kevésbé egyszerű, mint eljutni az igenhez és a nemhez, az enyémhez.

Minden igen és nem, amit ő mond, kivel beszélek és amit én mondok, kevesebb és több, mint én vagy ő — nincs az az igen és nincs az a nem, melybe beleférne az egész ember s melyet az ember egészen kitöltene.

Nem könnyű jól beszélgetni, harc a jó beszélgetés.

Nem könnyű élni, mert még könnyen élni se egyszerű. Nemcsak az égne, az alvilágnak is vannak csillagjai.

Egyszerű volna élni, ha igenünk és nemünk körül, igenünk és nemünk fölött és alatt nem nyüzsgőnének trópusi vegetáció buja bőségével őserdei árnyak, őserdő tele sűrű folyondárral, bozóttal, ingoványnyal és őserdő titokzatosan éhes szemekkel, amik — alvilágunk csillagjai — vilognak a súlyos éjszakákban.

Jól beszélgetve — akár baráttal, akár ellenséggel — mozdul a csatatér.

Halottakról kiderül, hogy tetszhalottak voltak s élőkről, kiket addig bizakodón mosolygósan láttunk, kiderül, hogy csak illedelmesek voltak, de már régóta csöpenként elvéreztek bennünk.

Jól beszélgetni veszedelem.

Jól beszélgetni jó, mert a veszedelem nem az élet, hanem a megalkuvás ellen bizonyít. Amiben hiszel, akit szeretsz s ami vagy: mindig veszélyben van. S mindig újra bátornak kell lenned, vakmerőnek és magányosnak, mint magányos a földön az ember.

Jól beszélgetni? No jó! De mi van a csenddel? Hatalmas kék ég ünnepével déli órában mozdulatlan kék tó fölött?

A csendről, melyben semmit se tudunk és melyben sejtelem, emlék és ráismerés minden, a csendről, a szépség csendjéről nem tudsz?

BÁRMIRŐL SZÓL A SZAVAD...

Bármiről szól a szavad, átszivárog, átüt rajta, mint elvérző sebesült kötésén a vér,

bármiről szól a szavad, fájdalomról beszél.

Mért?

Mért nem ragyog a te tájaidon nyugodt és megnyugtató csillagok fénye?

Bármiről szól a szavad, hangod sorvasztó forró szél lehelletét idézi

s még a fiatal lányok nevetése is, ha te szólsz róla, lázhoz hasonlít, fogvacogtatóhoz, valami mindent átjáró hideglelésben.

Hát nem tudsz a szépségről, mely mosolyog és telistele örvendező nagyszemű csodálkozással?

Hát nem tudsz a szépségről, mely gyantutlan akár a halovány Emberfia, aki gondtalanul lépett rá a nagy kék vízre és nem merült el, hanem kimagasodva jár tovább a színen?

a csodatévő szépségről, mely oly meggyőzően magától értetődő, mint az anya simogató keze gyermeke arcán vagy a szerelmesek gyönyöre ha összeér az ajkuk — a szépség csodájáról nem tudsz?

Nem tudsz a szépségről, mely maga körül csendet, minden gondolat fölé a csendet teríti?

BÁRMIRŐL SZÓL A SZAVAM...

Bármiről szól a szavam, a távolságról szól,

arról, hogy messze az a szépség, mely maga körül csendet terít, minden gondolat fölé a csendet teríti,

bármiről szól a szavam, a lélekké vált kőről, a megigézett ígéről, a szóról van szó, mely testet öltött, szúzit, tündöklőt,

bármiről szól a szavam, a csend sóhajt,

bármiről szól a szavam, a szépség csendjéről van szó,

mindig róla, mindig arról, hogy róla nincs szó,

mindig, mindig, mindig miatta s arról, hogy messze van, arról, hogy nincs jelen,

arról, hogy jelen van, mint kenyér az éhesek szemében és mint a béke igazsága a háború tűzvészén borzadó szóban.

Miatta, általa, érte, a csend miatt, a csend által, a csendért történik, hogy nem szólhat a szavam másról mint a kínról, a harcraól, a lázról

azaz a fájdalomról, mely tőle elválaszt.

Nem szólhat a szavam másról mint a csendről,

arról, hogy nincs a csend,

a csendről, hogy nincs, hogy nincs a csend, melyben hallhatóvá válna a múlt pillanat suhanása, a csodálkozó szemek és a kék ég rebbent hallgatása.

Bármiről szól a szavam, az én szavamat nem én diktálok.

Az én szavam? Az én szavam enyém, enyém, de nem másképp, mint ahogy ez az idő, melyben élek, az én időm

s mint ahogy a sorsom az én sorsom.

MONDJÁK, A DALNAK SZÁRNYA VAN...

Mondják, a dalnak szárnya van. S úgy is van.

S ha nem úgy van, hát úgy kellene lenni,

hogy szárnya legyen, ha dal. Szárnya legyen,

vakmerő, szabadító, bűvös, mely egy csapással

nem sejtett gondtalan csillagok szabad magasába ragad el.

Ó, nem sejtett gondtalan csillagok, nyúgtelen messzeség!

Határtalan! Határtalanba mint hull le, mint olvad fel, mint foszlik szét, mint illan, mint tűnik el minden, ami mérték, parancs, súly, nem és igen közt ellentét fájdalma!

Nem mámor, mert hisz nincs józanság s nem öröm, mert hisz nincs bánat,

csak élő élet, izzó sugárzás és a szó, a szó, a szó titkokat oldó világos ünnepe, világoosság ünnepe.

Ifjúság? Mi az hogy ifjúság, amikor nincs öregség?

És áldott ütemre ütem diadalt ül az idő babonáján,

az anyám csitri lányka s fogócskát játszik velem,

kisfiú, kisleány most az apám s én meg-simogatom a fejét s ő mosolyog rám —

lám, milyen rendben van minden,

ha egyszer végre megszügyenülten elmarad tőlünk törvény süket önkénye, a vak való szabálya

s a szárny, a dallá vált vágy szárnya, a vakmerő, a szabadító, a bűvös, gondtalan csillagok magasába ragad el!

Elragad s hóhér föld, hóhér órák, mi magunk is hóhérok

kitáruul ölelő karunk s ha elhallatszana hozzánk a nevünk,

hiába hangzana, nem ismernénk rá, meg se rezzennénk, mint ahogy tengerek se hallják a szellőt.

Csak dal tudja a tenger igaz nevét s az én igaz nevemet,

a dal, mely vár, hogy megszólaljon — a dal, mely reám, az én erőmre vár, az én hangomra,

a dal, melynek szárnya lenne, mely az én dalom lenne, ha nem volna hóhér a föld és az órák.

VÉNÜLŐ FEJEMMEL...

Vénülő fejemmel vagyok mint nyurga kamasz.

Szinte még el se készült vagy ép hogy felvettem s már ki is nőtem a minap rámszabott ruhát.

Tegnap még szép volt, mértékre készült, mára már nem illik rám,

karomnak mára már rövid, vállban már szűk, kikívánkozik belőle kezem-lábom. Hú csak magamhoz maradtam.

Állhatatlant hiába öltöztetek,

állhatatlan vagyok, akárt a gondolat, mely mindig magán túlra mutat s nem nyíl, mely célba találva megáll.

Hej, öreg ember! megszöve már, kész már halotti leped,

mely rendet csinálón majd betakarja végső rendbe dermedt tetemed és te,

te továbbra is, még mindig *békétlen* ágaskodsz, ahol kerítés áll eléd,

csak ágaskodsz még újra, mintha nem is az utolsó percek csöppjei volnának hátra az egykori tele pohárból.

Hej, öreg ember, nem gondolod-e, ideje volna már bőrödbe férti,

illő ernyedten illőn vágytalan rendes öregnek lenni?

Ideje volna, fogytán pohárnak, ideje bizony!

De mit tegyek?

Aki rossz diák volt, megmaradt rossz diáknak.

Sose tanulta, sose tanulja meg a leckét, megleckézhetetlen.

Aki sose volt, nem lesz az sohasem rendes jó tanuló!

Nem lesz sose jó tanuló.

s a végén, bizonyítványosztás napján, nézd,

napjaid, éveid hosszú során, napjaid, éveid hosszú sorával magad írtad meg a bizonyítványt, most ha nézed s böngészed betűit, mit olvasol ki belőlük mást, mint egyet:

a tanuló nem tanult, javíthatatlannak bizonyult, mindig telhetetlen, otthon ott-hontalan

s halálig kereste, amit rendes ember soha el nem veszít: magát a világban, a világot magában.

S mit talált? Mindig megtalálta valami, ami fájt.

TÖBB MINT TIZENÖTEZER NAPJA...

Szeretnék messzire menni, elmenni messzire: ide ki a ház elé s hátrahagyni fenn a szobában asztalom, kalapom meg kabátom mellett azt a különös embert, aki már több mint félszázad óta még álmomban se hagy békén,

az embert, akivel félszázad óta sikertelenül igyekszem barátságot kötni,

az embert, ki több mint tizenötezer nap óta az én kezemmel tesz-vesz, poharamból iszik, tudómmal lélezkzik,

miatta s tőle nincs egy szabad percem s változatlanul torlaszolja el előlem az utat,

az utat, mely nem az enyém s mely megszabadíthatna,

az utat, mely egyedül vezethetne el engem messzire, boldog messzire: ide ki a ház elé,

hogy elvegyüljek a fákkal, a borzongó füvekkel és a föld emléktelen lélekzetével.

Több mint tizenötezer nap óta, a zsarnok, éjjel-nappal fogva tart.

s a bűvszeré, mellyel megbűvöl, az ő titka,

ó, az én titkom titka! — nem a remény, nem az öröm, hanem az izzás, a szomj,

a szem, az ajk, az ujjaim éhsége, az illatokkal és hangokkal be nem telő, jóllakhatatlan éhség fájdalma

s a különös ember, rabtartóm tudja, hogy hanyatt-homlok futnék el a szabadság elől, mely megfosztana attól, ami kötve tart.

SÖTÉT ABLAK

Sötét ablak. Hol a lakója? Tán elment vagy tán útban van hazafelé,

tán el se ment, ül fönn a sötétben, mered maga elé, bánattól ernyedten tán el is aludt,

tán ébren van s titkos jelt ad a sötét ablakkal — tán meghalt és azért nincs, aki világosságot gyújtson.

Sötét ablak. Alatta csilingel a villamoskocsi. Autó is túlköl, amint fényesen tovarohan. Alatta kopognak fáradt meg könnyebb léptű, tán taláikára siető lábak. Van kódorgó is, aki ép csak felnéz rá, majd megy tovább.

A sötét ablak akár a tejút csillagjai távoli némán magamba taszítva hagyott magamra egészen.

A DIADALBAN NEM A DIADAL...

A diadalban nem a diadal a legszebb. Ki mindenkit, mi mindent nem láttam győzni!

Győztesek láttán hányszor eszembe nem jutott az Őrült Gyermekek Poéta férfi-szava: les saletés de la gloire...

Bizony sok diadalnál szebb az élet száraz kenyéren és vizen,

szebb és győzhetetlenebb.

Hányszor nem láttam harcost, ki az ő tiszta dalával szívében legyőzte a tunya Megszokás minden alattomos cselét,

le az undok csuszómászó hétfejű sárkányt: a Kis Gondok szörnyű óriás férgét s úgy gázolt át — szívében az ő tiszta dalával — a ronda Kényelem lankasztó mocsarán, hogy még csak észre se vette mint ásit rá hívta, marasztalva —

Hányszor nem láttam hőst tiszta dallal a szívében, tiszta dal hőst!

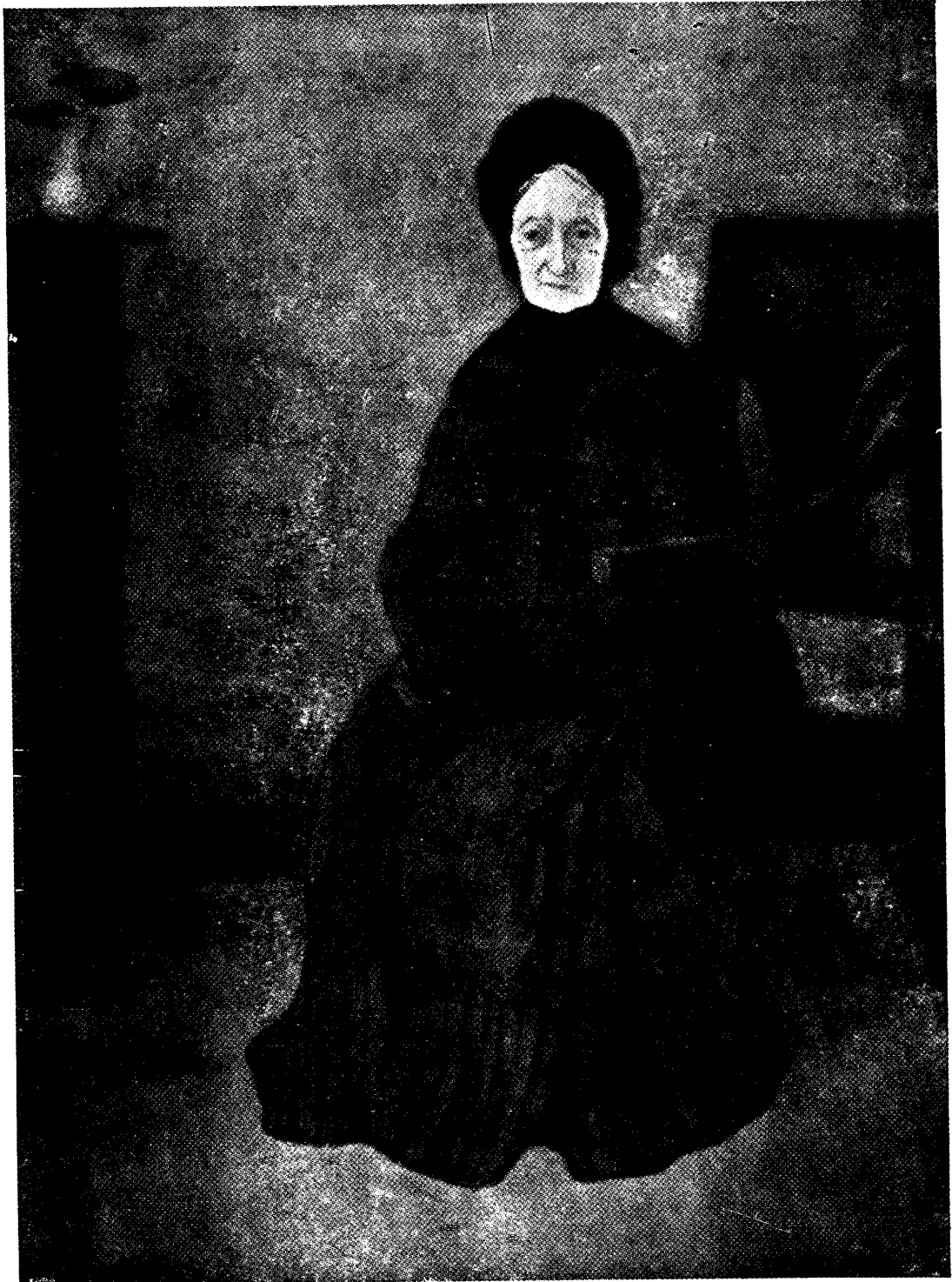
De aztán! de aztán... megszólalt a diadal harsonája, győzött a hős

s a győzelemmel vesztette el minden megnyert csatáját,

Rippl-Rónai József

Akt

Rippl-Rónai József

Öreganyám

a győzelemtől sorvadt el, némult el
szívében az ő tiszta dala.

Mar csak a harsona szólt.

A győzelmével vesztette el minden
megnyert csataja gyújtotta reményt,
győzelmeivel eisapadt a remény s nagy
átnaíadt a diadalkapun,

mint megvert sereg széledt szét, hulit
el hűlve, ami hit és mamor, szüzi teny
kelt addig a nyomában.

Alattomos a diadal és félelmes, mint a
vak törvény.

ÖRÖMÖM HARCOS...

Örömöm a harcos, akit nem győzött le
győzelme. Számban szép álmaim s ígére-
tes mesék feledett üde ize az ő neve.

Mások szemében falvak a falvak s vá-
rosok a városok, de az ő szeme lát, lát-
ta,

hogy falvak s városok embernek siva-
tag, sakálok leshelye, sakálok prédája,
ő látta, hogy sötét van, vihar sötétsége,
vihar süketsége.

S elindult. Szólt benne s vitte magá-
nyos tiszta dala, mely falvokról, városok-
ról szólt,

emberi falvokról, emberek városairól,
földről mely emberi.

Mások is indultak harcba s féluton a
csak szívükben élő dallal véreztek el le-
tiporva

s ha nem ők, akkor a dal vérzett el, el-
vérzett a diadalukon,

akkor vérzett el, mikor győztesen mil-
liók ajkán harsant fel az, ami benn a hős
szívében sugaras tiszta dal volt a győze-
lem előtt,

világölelő szentlázú szárnyas zsoldár
s a győzelemmel szürkülő buta pará-
dés indulóvá vált.

Örömöm a harcos, aki győzött és szi-
vében tisztán, úgy óvta meg az ő sajjó,
nagyvagyú, világölelő tiszta dalát,

mint amilyen volt, mikor elindult a
harcba egymagában

szembe a sakál-szemektől villogó váro-
sokkal, szembe sötét falvakkal és süket
viharral.

Ellenség csatakiáltása zűrzavarában ép-
ügy mint győzelme harsogó harsonái ün-
nepén, ő megmaradt aki volt

a különös dallal szívében, a dallal, mely
kék egék tiszta fénye után fáj,

kék egék tiszta fényét áhítja emberi
földre s a szemekbe,

ő megmaradt, aki volt az ő sértetlen
nagyvagyú dalával szívében,

a különös dallal, melyben virraszt a
harcos külön és titkos magánya, milliók
sajgó magányával, szabad távolokkal, a
maga csillagával tele, fájó, forró magány.

Kővé válik, önmaga szobra lesz a hős,
ki hűtlenül hátranéz.

Örömöm a harcos, aki mindig mintha
ma először indulna és hű magányával

élén jár idők kapuját döngető remé-
nyek nyüzsgő seregének,

tudja,

hogy szép álmok, ígéretes mesék és cél
ízével akarnak megtelni a lomha hétköz-
napok.

OTT KEZDŐDIK A KÖLTŐ...

Ott kezdődik a költő, amikor elcsuklik
a hang.

Ott kezdődik a költő, ahol meztelen az
ember,

ott, ahol az ember ajkán, mint a sikoly,
csupaszul meztelen a szó.

Ott kezdődik a költő, ahol végetér he-
nye álmok és langy sírás,

ott, ahol a szó erősebb annál, aki ki-
mondja,

ott, ahol a szó akár az orkán, nem vá-
laszthat, legyen-e vagy ne,

ott, ott kezdődik a költő. Ott, amikor
sorsom éjbemártott süket sziklakövé

véres a körmöm és nincs lehellelnyi
szellő se, hogy hűtse égő, kőkarmolt hom-
lokomban s a párta,

minden földi állat közt egyedül árva,
minden törvény fattya, én, az ember

sorsom éjbemártott süket sziklakövé
világok magányos fattya, nyomorék, én
mégis büszke szót váltok süket csillagok-
kal,

sajgó tenyeremből meg, ó, én elvará-
zolt varázsló!

sajgó tenyeremből, ni! fel-felszállnak
bizton csapkodó győztes szárnyakkal

az édes öröm, a remény s az éneklő
vagy tündöklő tollú madarai.

Mert ott kezdődik a költő, amikor el-
csuklik a hang.

HATAN VAGYOK...

Hatan vagyok. Halott bátyám, öcsém és
húgom. És apám és anyám, akiket meg-
öltek.

Százan vagyok. Százan és száznál töb-
ben vannak, kiknek arcát láttam, kezét
fogtam s akik, mindegyik a maga hangján,
szóltott engem néven.

Ma nincs arcuk, kezük s az ő hangjuk többé nem szólít. A nevüket is már csak én tudom.

Szavuknak szólója, szószóló lettem.

A hű szót dicsérem, a hű szót kell megtalálnom, hogy el ne veszítsem magamat s azokat, akik velem vesznek.

ADÓS VAGYOK

Adós vagyok. Halottakkal vagyok adósa az élőknek.

A halottaim addig meg nem halnak, amíg én élek.

Akkor fognak meghalni, ha már én se leszek, akit éjszakánként álmában még mindig élökként látogatnak.

Nem halnak meg, mert álomból ébredve minden reggel újra eltemetem őket.

Ha egy reggel én se fogok többé fölébredni, akkor aztán nem lesz többé senki, aki sajogva eszméljen rá, hogy csalt az álom. Akkor nem lesz kivel folytatniuk az életüket, mely utolérhetetlen és elveszthetetlen távolban abbamaradt.

De amíg én élek, addig a halottaim meg nem halnak. Sokan vannak. Vannak sokan, akik nincsenek. Nincsenek, de nagyon vannak, amíg én vagyok.

Ha nem lesz, akinek minden reggel újra el kell temetnie őket, akkor elmulik a mult — multként is elmulik.

Sok halott hal meg a halottal.

Szembe szegzem a szót a nincssel, a hű szót, az élő szót, az őrzőt — a halottak élő szavát, szavam, a hű szót a hűtlen nincssel.

Adós vagyok.

A SZÓ DOLGA...

A szó dolga nem az, hogy versenyre keljen a lármával,

nem az a dolga, hogy megpróbálja túlikoltani lihegő zenészek, e föld fiai zaj-és jaj-zivatarának karmester nélkül maradt gigászi szerszámaikat.

A szó dolga, hogy pőrén felidézze a pőre csendet.

A szó körül, mint szerényen remegő dicsfény, csend sugárzik,

csendet gyűrűzik, csendet gyűjt maga köré a szó.

A szó megáll s előle, a szó elől némulva futamodik meg rossz mása: a ripacs szólam s a ringy-rongy terefere,

a szó megáll — nem mint felséges úr, hisz nincs jogara, hadserege, bíborpalástja —

pőre a szó, meztelenül csak vár és csak megáll, mert felbukkant, mint ahogv egyszerre megtorpantón felhorgad elfelejtett, meg nem fejtett ősi talány, a szó megáll, elcsodálkoztató csodálkozó

és minden ereje a pőre csend, lenről, mélyből, messzi mélyekből felhozott csend,

bomba szét nem veti, tank el nem tiporja, sebezhetetlen az egyszer kimondott szó és a csendje

és az ő csendjében, dőre lármázók meghalljuk egymás és a világ pőre csendjét és a vágyat, melyet szóvá, rebbenő szóvá kell tenni, hogy tömör testté váljék.

MINDIG ÉHES VOLTAM...

Mindíg éhes voltam — legtöbbször kenyérre s hozzá igazságra, tetre, mindíg szép szerelemre és szépségre és jó szóra és sokszor úgy egyszerűen nyugalomra voltam éhes

s mindíg éhes maradtam — az éhségtől nem lehet engem elválasztani, egy velem, mint ahogv egy a kezem és a tenyerem

és tudom, szemfényvesztés, hogy vannak jóllakottak.

Az elfojtott sikoly nem hallatszik s ki kell lesni az embert annak, aki meg akarja látni. Mint akinek találkája van, mindent eldöntő találkája — akit vár, nem ígérte biztosra, hogy eljön, de, mondta, talán, hátha, ha lehet —

s mint aki találkára megy s vár, áll az ember kimagasodva, minden másra süketen, csak a várt léptek koppanása neszére fülelve, áll megfeszült inakkal, fülelésben megfeszülő nyakkal, mint aki röplüni kész —

s így lesz este. S az ember most már hallja, hogy lármás az utca, nem áll már kimagasodva, lehajlik a feje,

hallja már az utca lármáját, nincs már mit fülelve várnia,

nincs már miért felpillantania, áll. Mert aki van, annak lennie kell valahol,

áll, mert úgy, oly végleg el van felejtve, mint haszontalan holmi, melyet nem keres, aki elvesztette,

áll, úgy, oly végleg elfelejtve, mint egy név, melynek hallatán már senkinek se jut semmi az eszébe,

áll — s aztán elindul. Csak ezért, mert nem lehet mindíg egy helyben állni,

határozottan lép ki s megy. S csak ő tudja, hogy csak azért megy, mert nincs

már mit várnia, megy, mert nincs már iránya, nincs útja, nincs dolga.

A nagyváros utcái este pazar, vidám színfoltok mozgása. Pazar, vidám színfoltok közt mozgó színfolt, ő is olyannak látszik, mint a többi s a többi olyannak látszik, mint ő az utca pazar, vidám színfoltforratagában.

Az elfojtott sikoly nem hallatszik s az ember nem látszik. Ahogy nem látszanak az utcán a börtönfalak mögött elvesző rabok.

HA NEM TUDNÁM . .

Ha nem tudnám, hogy őserdőben élek, emlékeztetnek rá este a nagyváros pazar fényben pompázó utcái.

S ha este a nagyváros pazar fényében pompázó utcáinak álarcos rendje elefedtetné velem, hogy villanyfényves utamat sötét zugok és barlangok szegélyezik üldözött üldözőkkel, zsákmányra leső, zsákmányukat féltő, zsákmányukat őrző dühökkel,

emlékeztetnek rá a járókelők, akik egymás mellett mímeltek biztonsággal haladnak el

és közönnyel — minednkinek megvan a maga dolga — közönnyel, mint az óramutató a számjelek fölött.

Még ha ismerősök is és köszöntik is egymást és össze is érintik kezeiket, sőt bele is karolnak egymásba,

arcuk — arcukat nézem, az arcokat s tudom a magam arcát, a magamét is! —

arcuk, még ha egymásra mosolyognak is: csukott kapu, rés nyílik, hogy gyorsan becsapódjék,

mert félelmes az élő. Félelmes, mert félelmet rejteget s félelmes, mert félelmet ébreszt

s legfélelmesebb az ember, mert legsebezhetőbb, minden állatok közt csak rajta üthet sebet, gyógyíthatatlant a kimondott szó.

Félelmes az ember, mert kitűnő modorral vagy káromkodva, hallgatva vagy tárgyilagosan beszélgetve

rejtegeti friss konok sebek, mindig sajgó hegek és bevallhatatlan benső éjek titkát.

Nézem az arcokat s tudom a magam arcát, a magamét is!

Nézem az arcokat s látom, megvan minden ok a pánikra, de senki se sikolt. Sikoltani kellene, sikoltani, ahogy még senki se sikoltott.

Nézem az arcokat és azt, hogy nem látok senkit, aki már csodálkozni tudna, (csodálkozni oly éretetlenül, mint élő a halálon)

megállna s megállítaná a járókelőket az ő csodálkozása, megállítaná őket ez a csodálkozás a jó hírrel, a legjobbal, ami elhangzott, mióta hírek járnak őserdőben, a hírrel,

hogy lehet ember, már lehet ember, aki nincs résen, nincsenek kulcsok a zsebében, mindene van és semmijét se félti és már nem tudja megérteni azokat, akik félnek,

csodálkozik (mint élő a halálon), hogy mit csodálkoznak rajta azért, mert se titka, se félelme,

csodálkozik, mert hiszen csak nem élünk őserdőben — úgy-e?

ÚGY-E . . .

Úgy-e, egyetlen angyali ökölcsapásra széttört az arcokra kövesedett közöny,

úgy-e, eljött a szélvész, szélvész járt itt és lesodorta a vállakról, elsodorta a koporsók öröklött súlyát,

úgy-e, vágatva, uccu neki, vágatva költözött el, takarodik a sárga lidérc, az Irigység, vele a sanda Óvatosság s nyomukban sunyi, dühös, keserű Félelmek vörhenyes uszálya —

úgy-e, egyszerre mennyi a fény a levegőben, hogy szívja be a szabad tüdő! mennyi a fény a szemekben!

úgy-e, tegnapi kapzsi kezek és görcskínzott öklök mind remegnek simogatás és ajándékozás boldog vágya friss örömeiben,

úgy-e, ami kapu, ajtó, ablak, az mind szélesen tárva

és heves énekszó, szabad folyókról, hívó tengerről s fájó szerelemről szóló énekszó,

úgy-e, heves, igaz énekszó kavarja fel és söpri maga előtt, söpri ki a Városból a százados, lomhán felgyülemlett hazugság és minden titkok tapadó piszkát, szemétjét

(micsoda sötét hegy s a világos ének elől mégis szinte röpül mint méregzöld buborék!)

úgy-e, nyoma se maradt, nyoma se maradt?

S úgy-e most már sírni is szép? sírni az embernek fájó emberen, szerelem mulásán s a halál törvényén,

úgy-e, most már sírástól is, haláltól is az élet lesz izzóbb, az élő lesz élőbb, adóbb, pazarabb?

HÁROM KIRÁLYOK...

Három királyok kincsekkel rakottan, arannyal, temjénnel, mirrhával, mint az öszvér megrakodva járnak járatlan utakon,

elátkozott három királyok, hiába szitkozódznak, hiába, hogy már minden árok hívja őket, mintha puha ágy volna, nem pihenhetnek meg,

nem és nem, mindig megrakodva, nagy sietséggel sietve a Kisdedet kell keresnünk,

hogy nagy örömmel örvendezve leborulván tisztességet tehetnénk neki

s megajándékozhatnák nehéz kincsükkel, arannyal, temjénnel, mirrhával!

Három királyok, mint az öszvér megrakodva, fáradtságtól tántorogva elátkozottan keresik a Kisdedet,

keressük csak a Kisdedet keressük, a Kisdedet, akinek mindenünket odaadhatnánk, akinek ajándék lenne ajándékunk, aki aranyunkat aranyként fogadná el — kegyesen kifosztana.

Három királyok, haszontalan koldus csavargók vagyunk, amíg nagy örömmel örvendezve valakiért ki nem foszthatjuk magunkat.

Ezért az éjszakák, ó, mennyi éjszakai bolyongás csillagtalan mezőkön, szakadékok között, leragadó szemmel,

ezért a kincskeresés s a cipkedés lázas szívvel s roskadozó térdel!

S azért mondom: fene egye a munkát, ó, de fertelmes!

S azért mondom: ó, áldott átkom, nincs gyönyörűbb!

Van-e butább, mint ez az élet, három királyok?

S van-e az égvilágon, három királyok, még valami,

ami úgy sugározna be percet s éveket fényvel, értelemmel,

mint ez a buta, buta élet, három királyok?

Százszoros igazság, hogy nincs nálam szomorúbb állat,

és százszoros igazság, hogy nincs ki nálam jobban tudná bódító üdvösség minden mézét, illatát, mámorát.

S azért mondom, hogy nincs ki nálam éhesebb volna

s aki olyan dőrén jóllakathatatlan mint az én éhes tíz ujjam,

mint én, aki mindig szítná a tüzet, tüzet akar, égbe nyitó tüzet.

és nincs aki oly kevéssel beérné, mint én,

mint én, aki beérem kevesebb a kevésnél

s ki egyetlen szál gyertya fényénél betelve virágszeliden

s ámult hálásan hajtja fejét oda a csendes homály hús tenyerének.

Három királyok kincsekkel rakottan kincseket keresve...

MEGHALNI NEHÉZ...

Meghalni nehéz. Temetni, csak temetni nehezebb.

Tiszta mámor könnyűvé teszi harcban a halált.

Ámha temetni kell, túlélni — nincs, ami enyhíti,

nincs, ami elhomályosítja a pallósként fénylő fájdalmat.

S ez így van jól.

Keményre edzett és éles

a fájdalom, riasztón fénylik. belefénylik a nappal szürkéségébe és belefénylik éle az alvásra hunyt szemekbe s nincs az a sötét zúg, melyet fel nem sebez.

S ez így van jól.

Aki úgy él, hogv felejt, az áruló.

Árva kín, árva seb, árva vér az, amit eltékozol.

Ó, tékozló az, aki a feledés vásárán elkötvavetvéli az eltemetettek, a sírok rábizott fénylő fájdalmát.

Én azonban zsugori vagyok.

Eltemetettek minden vágyának, sápadásuknak, halálhörgésüknek hűséges zsugori öre,

árva kín, árva seb, árva vér féltékeny számontartója, rettenetes, zsugori nábob, élő temető, pazarló élő,

így vagyok élethez hű. S ez így van jól.

RINGATJA A NÁDAT...

Ringatja a nádat a szellő, édes az édes csókja és keserű a halál — így van, mióta nád, szellő, csók és halál van

s így lesz, míg csak nád, szellő, csók és halál lesz.

Lobbant s kialszik, örök csillagok alatt gyufaszál lángja. A pillanatban, míg el nem égett, azt álmodta, hogy több, mint koldus pillanat lángocskája máglya-üzenetnek, fáklyának, pusztító s termelő tűznek vélte magát,

fuvallatra kialudt, mintha sose fel se lobbant, sose égett s perzselte volna.

Ringatja a nádat a szellő, édes az édes csókja és keserű a halál — ó, tiszta tények méltósággal teljes nyugodt egyszerűsége!

Ha megáll az óramutató, ha összetörik
vagy ha az óra össze-vissza ver is — ha
minden óramutató meg is áll a földön,
az idő mulik s nappalt éjszaka s haj-
nalt nappal követ.

Ringatja a nádat a szellő, édes az édes
csókja és keserű a halál.

Éhes embernek, igaz, minden bölcse-
ség foglalatja jó karéj kenyér, de a szó
több a szónál,

ellobban a gyufaszál lángja, látó szem-
mel nézni, ó, nézni és álmodni! s itthagyni
egy saját szót, élő szót arról aki voltam
ember s arról amit láttam

emberként közömbös örök csillagok
alatt!

NEM AFÉLE HUNCUT...

Nem aféle huncut sátánka, aki csak in-
cselkedik és szeret tavaszi szélben cicázni
lányok libbenő szoknyájával,

hanem gorilla-képű szörny, öreg az ör-
dög,

öreg mint a föld az igazi ördög.

Nem egyszer szembetalálkozom veled,
felbukkan úton-útfélen,

néha utánam lopózik a kapun, be a
szobámba,

szívesen elüldögél az ágyam szélén az
ágyilámpa fényénél, de szívesen akkor is,
ha eloltom a lámpát.

Ha könyvet olvasok vagy előttem pa-
pír s a kezemben toll

világos nappal is néha mint megannyi
ablakból mered rám a sorakozó betűkből.

Szólni kellene hozzá. Nem érti az em-
beri szót.

Bunkót kellene ráfogni, husángot, ne-
kimenni, agyonütni — de ő az erősebb,
öreg mint a föld

s egyébként is, ha rá is vetném ma-
gam, hogy ököltre menjek veled, még meg
se érintettem s már kisiklott a kezem
alól, mintha nem is lenne,

nincs.

Olykor rajongok, vagyok boldog is né-

ha, sokszor sírok s tudom azt is, hogy mi-
lyen az őrzőngő fájdalom,

de az ördög, a gorilla-képű szörny (öreg
mint a föld)

néz engem s a szeme csak két mély
üres lyuk,

mint a falban kampószögek sebhelye
vagy mint két egymás mellett frissen
ásott sírgödör.

Gonosz? Zabál és túlél mindent és —
lám — ásít és van.

Igazi ördög, öreg mint a föld.

KIGYÚLÓ LÁMPA...

Kigyúló lámpa a sötétséget vérzi meg,
a szó meg a csenden ejt sebet.

Vérzik és sebez, ami él. Érthetetlen tör-
vények tájaira tett kiránduláson vesz
részt, aki él.

Az aiaik, melyhez ajkam áhítva tapad,
ha leválik ajkamról

kitaszít az idegen dolgok dermesztő fa-
gyába.

Amíg nem próbáltam meg a bódulat
boldog izzását, nem hittem, hogy ennyi-
re fázhat ember.

Érthetetlen törvények tájaira tett ki-
ránduláson vesz részt, aki él.

Nem fáj úgy senki, mint aki boldoggá
tesz. Igaz-e, édes? S mégis, ha a kő bol-
dog állapota az egyetlen lehetséges bol-
dogság, akarsz-e boldog lenni?

Érthetetlenek érthetetlen tájakon ért-
hetetlen törvények alávetettjei, vérzünk és
sebezünk, mert élünk — vérzünk és se-
bezünk

s álmok tömör kontinense várossal, ut-
cákkal s különös fényben mozgó ismerős
és ismeretlen lényekkel

az ébredés, minden ébredés orvul tá-
madó földlökésére tántorogva omlik be s
válík talányos távoli pusztasággá.

Ezerszer temetünk, ezerszer halunk
meg — ó, de izgalmas, ó, de érthetetlen.
szörnyű és gyönyörű — s még énekelni
is tudunk csodás kirándulók!